

Mi a
VALLÁSSZABADSÁG?

Ismerje a jogait!

KÉSZÍTETTE A
NEMZETKÖZI SZCIENTOLÓGIA EGYHÁZ

2017-ES KIADÁS

Mi a
VALLÁSSZABADSÁG?

Ismerje a jogait!

KÉSZÍTETTE A
NEMZETKÖZI SZCIENTOLÓGIA EGYHÁZ

2017-ES KIADÁS

E kiadvány célja

Legyen szó a vallási kisebbségek üldöztetéséről vagy a vallásgyakorlással, hittételekkel, rítusokkal, önkifejezéssel, társítással, öltözködéssel, szimbólumokkal, oktatással, regisztrációval és munkahelyi diszkriminációval kapcsolatos egyéb ügyekről – a vallásszabadság kérdése kiemelt helyet kap nemzetközi szinten az újságok címlapjain.

Mégis sokan nem értik, milyen jogok tartoznak a vallásszabadság vagy meggyőződési szabadság hatókörébe, vagy hogy mit jelent valójában a kifejezés. Ez a kiadvány segít megérteni azt, hogy jogunk van a *vallásszabadságra* vagy a meggyőződés szabadságára, és azt, hogy mit jelent ez az egyetemes emberi jogi alapelvek és a nemzetközi emberi jogi törvények szempontjából.

Mi a VALLÁSSZABADSÁG?

TARTALOM

L. Ron Hubbard, a Szcientológia Egyház és a vallásszabadság	1
Az Emberi jogok egyetemes nyilatkozata és az Emberi jogok nemzetközi törvénye	3
Egy egyetemes emberi jog	5
Globális támadások növekvő áradata	7
Messzire nyúló és mélyreható	9
Abszolút és feltétel nélküli jog a meggyőződéshez	11
Két dimenzió	13
Egy vallás vagy meggyőződés kinyilvánításának szabadsága	15
A vallási kisebbségek jogai	17
A szülők és a gyerekek jogai	19
Kényszermentesség	21
Diszkriminációmentesség	23
Munkáltatók, alkalmazottak és önkéntesek jogai	25
Jogszerű vallásos entitások kialakítása, regisztrációja vagy elismerése	27
Szigorúan értelmezett korlátozások	29
Vallásszabadság: Egy alapvető jog	31
Növekvő társadalmi vallásellenesség a médiában	33
Újságírói Etikai Charta a vallásos hit vagy meggyőződés tiszteletben tartásáról	35
SZÓJEGYZÉK	39
HIVATKOZÁSOK	47

L. Ron Hubbard, a Szciantológia Egyház és a vallásszabadság

A vallásszabadság és a tolerancia mindig is a Szciantológia fontos központi alapelve volt. A Szciantológia hitvallásában, amelyet L. Ron Hubbard, a Szciantológia vallás alapítója 1954. február 18-án írt, kijelenti:

Mi, akik az Egyházhhoz tartozunk, hisszük: Hogy minden embernek elidegeníthetetlen joga van saját vallásos gyakorlataihoz és azok végzéséhez.

L. Ron Hubbard gyakran foglalkozik az írásaiban és előadásaiban azzal, hogy előmozdítsa és védelmezze a vallásszabadságot és a vallási toleranciát valamennyi felekezet tagjai számára. Például *Az út a boldogsághoz* című művében, amely az általa létrehozott nemvallásos erkölcsi kódex, ezt írta:

Minden tanács, amelyet ebben a témában [vallásszabadság] másoknak adhatunk, akkor a legbiztonságosabb, ha egyszerűen csak hangsúlyozzuk a jogot ahhoz, hogy az ember abban higgyen, amiben akar. Szabadon bemutathatjuk hitünket másoknak, hogy fogadják el. Ám veszélyben vagyunk, ha támadjuk mások hitét, és még sokkal inkább veszélyben vagyunk, ha más embereket vallásos meggyőződésük miatt támadunk, és ártani próbálunk nekik.¹

Ennek megfelelően a Szciantológia Egyház a létezése során mindig is részt vett olyan tevékenységekben, amelyek világszerte mindenki számára hirdetik és megvédik a vallásszabadságot. A szciantológusok elkötelezték magukat ennek az alapelvnek, amit a fogadalmuk is bizonyít, miszerint „támogatom a vallásszabadságot”, „mindenki javára”.²

Az Emberi jogok egyetemes nyilatkozata és az Emberi jogok nemzetközi törvénye

A vallásszabadságért folytatott küzdelem már több ezer éve van folyamatban. Mindazonáltal a nemzetközi emberi jogokkal kapcsolatos jogi kötelezettségek meghatározása és e jogok védelme addig nem történt meg, amíg 1948-ban el nem fogadták az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatát („Egyetemes Nyilatkozat”), amely a 18. cikkében kinyilvánítja: „Minden személynek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához.”

Az Emberi jogok egyetemes nyilatkozata a II. világháború alatti holokauszt borzalmaira válaszul született meg. A holokausztot megelőzően sokan azzal érveltek, hogy az emberi jogok témája belügy, minden országban magának a kormánynak kell felügyelnie és betartatnia. Ez a nézőpont megváltozott, amint a világ tudomást szerzett az elkövetett szörnyűségek nagyságrendjéről, és ez egy mozgalmat eredményezett a nemzetközileg védett, egyetemes és elidegeníthetetlen emberi jogokért.

A globális közösség az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatával elfogadta, hogy a vallásszabadság alapvető fontosságú emberi jog. Az Emberi jogok egyetemes nyilatkozata a bevezetőjének első mondatában kijelenti, hogy „az emberiség családja minden egyes tagja méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak elismerése alkotja a szabadság, az igazság és a béke alapját a világon”. Az emberiség veleszületett méltóságának ez az elismerése lett a hajtóerő a vallásszabadság és az összes emberi jog védelméhez és ismertté tételéhez.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) 1966-ban elfogadott egy jogilag érvényesíthető szerződést, a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányát, amelyet kibővítettek a vallásszabadság vagy a meggyőződés szabadságának jogával, és az Emberi Jogi Bizottságot (független emberi jogi szakértők testülete) bízták meg azzal, hogy felügyelje az Egyezségokmány bevezetését. Ez a szerződés 1976-ban lépett hatályba. Az Egyezségokmány az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatával és a Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmányával (ICESCR) együtt alkotja az Emberi jogok nemzetközi törvényét.

Az ENSZ Nyilatkozata a vallásos hiten vagy meggyőződésen alapuló intolerancia és diszkrimináció minden formájának eltörléséről, amelyet az ENSZ Közgyűlése 1981-ben fogadott el, arra szolgál, hogy szavakba öntse az ENSZ erőteljes kiállását a vallási diszkriminációval és a vallási intoleranciával szemben. Emellett részletezi a vallásszabadság hatálya alá tartozó számtalan jogot arra, hogy az illető kinyilváníthassa vallásos hitét.

Egy egyetemes emberi jog

A vallásszabadság vagy a meggyőződés szabadsága minden egyes emberi lény alapvető joga. Olyan egyetemes emberi jog, amely mindenhol egyformán érvényes minden személyre, függetlenül attól, hogy kik ők, hol élnek, mennyi idősök, függetlenül a faji vagy etnikai hovatartozásuktól és attól, hogy miben hisznek vagy nem hisznek.³

A vallásszabadság vagy meggyőződési szabadság jogok kiterjedt körét jelenti, amely különálló, de mégis egymással összekapcsolódó ügyek széles spektrumát öleli át. A vallásszabadság vagy a meggyőződés szabadsága magába foglalja a lelkiismereti szabadságot, a vallási elkötelezettséget és a bármibe vetett meggyőződést.⁴ Ez nem egy kormány által biztosított kiváltság, hanem az egyén veleszületett joga. Ahogy az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatában megemlékeznek róla: „Az emberek méltósággal és lelkiismerettel vannak felruházva.”

A vallásszabadság vagy a meggyőződés szabadsága eredendően és elválaszthatatlanul összefonódik más alapvető jogokkal – beleértve a jogot az önkifejezés és vélemény szabadságára, a társulás szabadságára –, valamint a diszkriminációmentesség és az egyenlő bánásmód mindenkire vonatkozó egyetemes alapelveivel.

A vallásszabadság vagy a meggyőződés szabadsága mindenkinek a javára válik. Ez egy eszköz arra, hogy vallási alapú akciókkal demokratizálódást, pluralitást és biztonságot valósítsunk meg; a vallásszabadság pedig a szegénységet is csökkenti az általa lehetővé váló gazdasági és társadalmi fejlődésen keresztül. Ez az egyik leglényegesebb a demokratikus elvek közül, amelyek hozzájárulnak egy szabad és nyitott társadalomhoz, az erkölcsösséghez, az átláthatósághoz, a jogállamisághoz, mások etikus kezeléséhez, a békéhez és más emberi jogok előmozdításához.

Ezzel ellentétben, a vallásszabadság jogának korlátozása hozzájárul a közösségek polarizációjához és a diszkriminációhoz, aláássa a demokratizálódást és a biztonságot, valamint bátorítja a szélsőséges csoportokat.

Globális támadások növekvő áradata

Ma a vallásszabadságot, illetve a meggyőződés szabadságát világszerte támadják. A Pew Kutatóközpont közelmúltbeli világméretű tanulmánya 197 országra és területre terjedt ki, amelyek magukba foglalják a világ népességének 99,5%-át. Úgy találták, hogy megközelítőleg 5 milliárd ember, a világ népességének 75%-a olyan országokban él, ahol a kormányzat erősen korlátozza a vallásokat, vagy nagyon erős a vallásellenesség a társadalomban, amelynek gyakran a vallási kisebbségek a célpontjai.

Riasztó, hogy ezek a vallásszabadságot érintő súlyos megszorítások világszerte erősödnek. A jelentés kézzelfogható bizonyítékkal szolgál arra, hogy a világnak mind az öt jelentősebb régiójában fokozódnak a vallásszabadságot érintő korlátozások.⁵

Messzire nyúló és mélyreható

A vallásszabadság vagy meggyőződési szabadság joga messzire nyúló és mélyreható. Ez egy alapvető szabadság, amely kiterjed valamennyi vallásra és meggyőződésre. Védelmezi az istenhívő és nem istenhívő meggyőződéseket, ahogy azt a jogot is, hogy valaki ne gyakoroljon semmilyen vallást.⁶

Ahogy az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága az ENSZ Alaptörvényében leszögezte a vallásszabadsághoz való jog végleges értelmezését, a *meggyőződés* és a *vallás* fogalmait nagy általánosságban kell értelmezni. Ezek nem korlátozódnak a hagyományos vallásokra vagy azokra a vallásokra és meggyőzésekre, amelyeknek az intézményes jellege vagy vallásgyakorlata hasonlít a hagyományos vallásokhoz. A meggyőződési szabadsághoz való jog felöleli az újonnan alapított vallásokat és vallási kisebbségeket, amelyekkel szemben ellenséges lehet egy meghatározó jelentőségű vallási közösség.⁷

Egy általánosan elterjedt hibás meghatározás követeli meg az Istenbe vetett hitet ahhoz, hogy valamit vallásnak tekintsenek. A legnyilvánvalóbb ellenpéldák a klasszikus buddhizmus, amely nem istenhívő, és a hinduizmus, amely többistenhitű. Egy ilyen szűk meghatározás ellentmond az alapvető emberi jogoknak.⁸

Abszolút és feltétel nélküli jog a meggyőződéshez

Az egyénnek abszolút és feltétel nélküli joga van arra, hogy bármilyen vallást vagy meggyőződést kövessen. A meggyőződést semmilyen körülmények között nem lehet korlátozni.⁹

A nemzetközi emberi jogi törvények nem engedélyezik semmilyen korlátozást annak a szabadságnak, hogy valaki a saját választása szerint kövessen vagy felvegyen egy vallást vagy meggyőződést. Ez a szabadság feltétel nélküli védelmet élvez, hiszen mindenkinek joga van ahhoz, hogy saját véleménye legyen, anélkül hogy ebben bárki megpróbálná megakadályozni. Ezekkel a jogokkal összhangban, senkit sem lehet arra kényszeríteni, hogy felfedje a vallási vagy meggyőződésbeli hovatartozását. Hasonlóképpen, senkitől sem lehet megkívánni annak a kijelentését, hogy nem követ valamilyen vallásos hitet, hogy megszerezzen egy állást, vagy más társadalmi vagy gazdasági előnyhöz jusson.¹⁰

Két dimenzió

A vallásszabadságnak két dimenziója van. Magában foglalja az egyének és a vallási közösségek jogát arra, hogy gyakorolják vagy kimutassák a vallásukat, nyilvánosan vagy magányosan, „imán, megfigyelésen, gyakorlaton és tanításon keresztül”.¹¹

Az első dimenzió foglalkozik az egyének jogaival arra, hogy szabadon kinyilvánítsák a vallásukat vagy meggyőződésüket. A második dimenzióba tartoznak a hittestvérek közösségét képviselő vallási csoportok jogai arra, hogy vallási szertartásokon és közösségi gyakorlataikon keresztül gyakorolják a vallásukat, és hogy jogi entitásokon és intézményeken keresztül megszervezhessék saját belső vallási ügyeiket.

Egy vallás vagy meggyőződés kinyilvánításának szabadsága

A vallás vagy meggyőződés kinyilvánításának szabadsága istentiszteleten, szertartáson, gyakorlaton és tanításon keresztül megnyilvánulva nagyszámú és változatos tevékenységet foglal magában, és ezek mind az egyének, mind a vallási közösségek esetében védelmet élveznek. Az ilyen cselekedetek valláshoz vagy meggyőződéshez fűződő kapcsolatát külön-külön kell megvizsgálni.¹²

A vallás következő megnyilvánulásait tekintik nemzetközi szinten elfogadott vallási tevékenységnek, így ezek a vallásszabadság hatálya alá esnek, és annak védelmét élvezik. Az ilyen cselekedetek közé tartoznak, de nem kizárólagosan, a következő szabadságok:

- Istentiszteletet tartani, vagy összegyűlni egy vallással vagy meggyőződéssel kapcsolatban, valamint ilyen célokra létrehozni és fenntartani helyeket;
- Vallásos, jótékonyági vagy humanitárius intézményeket alapítani és fenntartani;
- Megfelelő mennyiségben létrehozni, beszerezni és használni a vallás vagy meggyőződés rítusaihoz vagy szokásaihoz kapcsolódó szükséges cikket és anyagokat;
- Releváns kiadványokat írni, kiadni és terjeszteni;
- Olyan helyeken tanítani a vallást vagy meggyőződést, amelyek alkalmasak erre;
- Önkéntes pénzügyi és egyéb hozzájárulásokért folyamodni, és elfogadni ezeket;
- Kiképezni, kinevezni vagy kiválasztani vezetőket, papokat és tanítókat, ahogy azt az adott vallás vagy meggyőződés követelményei és standardjai megkívánják;
- Megszentelni a pihenőnapokat, valamint megtartani az ünnepeket és szertartásokat, az adott vallás vagy meggyőződés szabályaival összhangban;
- Országos és nemzetközi szinten szabadon kommunikálni egyénekekkel és közösségekkel a vallásról és meggyőződésről.¹³

A vallásgyakorlás fogalma kiterjed a rituális és szertartásos cselekedetekre, amelyeken keresztül közvetlenül kifejeződik a meggyőződés, valamint az ilyen tettek szerves részét képező gyakorlatokra, beleértve a vallásgyakorlás helyéül szolgáló helyek felépítését, a rituális eljárásmodok, vallási ereklyék és tárgyak használatát, valamint a szimbólumok nyilvános ábrázolását.

A vallás vagy meggyőződés szertartásaiba és gyakorlatába nemcsak szertartási cselekedetek tartozhatnak, hanem olyan szokások is, mint az étkezési előírások, a megkülönböztető ruházkodás vagy a test eltakarása, bizonyos életszakaszokhoz kapcsolódó rituálékban való részvétel és az adott csoport által szokásosan beszélt nyelv használata. Ezenfelül, mivel a vallás vagy meggyőződés gyakorlásába és tanításába beletartoznak olyan cselekedetek, amelyek alapvető fontosságúak a vallásos csoportok alapvető ügyeinek intézéséhez, ide tartozik a szemináriumok vagy vallásos iskolák alapításának szabadsága, valamint vallásos szövegek és kiadványok szabad elkészítése és terjesztése.¹⁴

A vallás vagy meggyőződés kinyilvánításának szabadsága magában foglalja a jogot arra, hogy valaki békésen megoszthassa a vallását vagy meggyőződését másokkal, anélkül, hogy ehhez az állam vagy egy másik vallási közösség hivatalos jóváhagyását kellene kérnie. A vallás vagy meggyőződés kinyilvánítási szabadságának bármilyen korlátozása csak kivételes lehet, és összhangban kell lennie a nemzetközi követelményekkel.¹⁵

A vallási kisebbségek jogai

Minden vallás valahol vallási kisebbség. A vallásszabadságba vagy a meggyőződés szabadságába az is beletartozik, hogy kellő figyelmet és tiszteletet adunk a vallási kisebbségekhez tartozó személyeknek. Ezeknek a személyeknek joguk van arra, hogy magukban és nyilvánosan, szabadon, bármilyen közbeavatkozás és a diszkrimináció bármilyen formája nélkül élvezzék a saját kultúrájukat, megvallhassák és gyakorolhassák a saját vallásukat, és használhassák a saját nyelvüket. Az államoknak tehát meg kell védeniük a területükön élő kisebbségek létezését és vallási identitását, és olyan körülményeket kell teremteniük, amelyek előmozdítják ezt az identitást.

A szülők és a gyerekek jogai

A civilizáció történelme és kultúrája visszatükrözi a szülői törődésnek azt az erős hagyományát, hogy a szülők gondoskodni akarnak a gyerekeikről, és fel akarják őket nevelni. A szülők szerepe elsődleges fontosságú a gyerekek felnevelésében, és erről most már vitán felül megállapították, hogy maradandó és egyetemes jog.¹⁶

Az Emberi jogok nemzetközi törvénye egyértelműen kimondja, hogy a szülőknek joguk van arra, hogy a gyerekeiket a vallásukkal vagy meggyőződésükkel összhangban neveljék fel. A Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya és a Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya megköveteli, hogy az állam tiszteletben tartsa a szülő, illetve adott esetben a gyermek törvényes képviselőjének arra vonatkozó döntését, hogy a saját meggyőződésével összhangban biztosítsa gyereke vallásos és erkölcsi nevelését.¹⁷

A gyerekek jogosultak arra, hogy a szüleik vagy gyámjuk kívánságával összhangban hozzájussanak a vallás vagy meggyőződés terén nyújtott oktatáshoz. Megfordítva, a gyerekeket nem lehet arra kényszeríteni, hogy a szülők vagy gyámok akarata ellenére tanítsák őket egy vallásra vagy meggyőződésre, a gyerek legjobb érdekének szem előtt tartása mellett.¹⁸

Az oktatással és tanítással kapcsolatos bármely funkciójának ellátásával összefüggésben, az államnak tiszteletben kell tartania a szülők jogát annak biztosítására, hogy az ilyen oktatás és tanítás összhangban legyen a saját vallásukkal és filozófiai meggyőződésükkel.¹⁹ Tilos vallási kisebbséghez tartozó gyerekeket arra kényszeríteni, hogy a többséghez tartozó vallási nevelésben vegyenek részt, vagy olyan képzéseken, amelyek a saját vallásuk ellen nevelik őket.

A nemzetközi emberi jogi törvények hatálya alatt az államok nemcsak kötelesek tiszteletben tartani a vallásszabadságot vagy a meggyőződés szabadságát, hanem meg is kell védeniük ezt a szabadságot harmadik felek szükségtelen beavatkozásától. Emellett az államoknak az iskolákban szorgalmazniuk kell a tolerancia légkörét és a vallási sokféleség elfogadását. Az iskolai oktatás képes hozzájárulni és hozzá is kell járulnia a negatív sztereotípiák eltörléséhez, amelyek rendszeresen mérgezik a közösségek közötti viszonyt, és a vallási kisebbségekre gyakorolt hatásuk különösen romboló.²⁰

Kényszermentesség

Annak szabadságába, hogy valaki „gyakoroljon vagy felvegyen” egy vallást vagy meggyőződést, beletartozik, hogy szabadon kiválaszthat magának egy vallást vagy meggyőződést, lecserélheti a jelenlegi vallását vagy meggyőződését egy másikra, vagy felvehet egy ateista nézőpontot, valamint annak a joga is, hogy megtartsa a vallását vagy meggyőződését. A Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányának 18. cikke kizárja azt a kényszert, amely akadályozná az arra való jogot, hogy valaki gyakoroljon vagy felvegyen egy vallást vagy meggyőződést, beleértve fenyegetés, erőszak és büntetés alkalmazását vagy gazdasági szankciókat, amelyekkel a vallásos meggyőződésükhöz és közösségükhöz ragaszkodó hívőket akarják arra késztetni, hogy tagadják meg a vallásukat vagy meggyőződésüket, vagy térjenek át. A kényszerítés olyan irányelvei vagy gyakorlatai, amelyek olyan tartalmú nyilatkozatokat vagy kijelentéseket követelnek meg, hogy a személy nem áll kapcsolatban egy vallással vagy meggyőzéssel, és így korlátozzák a hozzáférést az oktatáshoz, az orvosi ellátáshoz, munkahelyekhez, szolgáltatási szerződésekhöz vagy közhivatalokhoz, hasonlóképpen megsértik az emberi jogokat.²¹

A Második Vatikáni Tanács, miután gondosan egyeztetett más vallásokkal, a *Dignitatis humanae* című kiadványában többet is összefoglalt és újra megfogalmazott a vallásszabadság és a tolerancia témái közül, beleértve a vallási kényszermentesség kinyilvánításának oktatását, a következőképpen:

*Az emberi személynek joga van a vallásszabadsághoz. E szabadság abban áll, hogy minden embernek mentesnek kell lennie egyesek, társadalmi csoportok vagy bárminemű emberi hatalom kényszerítő hatásától, mégpedig úgy, hogy a vallás tekintetében senki se legyen kénytelen lelkiismerete ellen cselekedni, s ne is akadályozzák abban, hogy – jogos határok közt – magánéletében vagy nyilvánosan, egymagában vagy közösségben lelkiismerete szerint cselekedjék. [...] Az emberi személy e jogát a vallásszabadsághoz a társadalom jogrendjében úgy kell elismerni, hogy polgári joggá váljon.*²²

Diszkriminációmentesség

A vallási diszkriminációt nemzetközi emberi jogi törvények tiltják. Egyetlen egyént vagy csoportot sem tehet ki diszkriminációnak semmilyen állam, intézmény, embercsoport vagy személy a vallása vagy más meggyőződése alapján. Ebbe beletartozik a hajlam bármilyen vallás vagy meggyőződés bármilyen okból történő diszkriminációjára, beleértve azt is, hogy ezek újonnan alakult, nem teisztikus, nem hagyományos vagy nem képviselt vallási kisebbségek.²³

Az emberi lények vallásuk vagy meggyőződésük alapján való megkülönböztetése az emberi méltóság megsértése, valamint az ENSZ Alaptörvényében kihirdetett emberi jogok és alapvető szabadságjogok megtagadása. Emellett akadályt jelent a nemzetek közötti barátságos és békés kapcsolatok terén is.²⁴

Az államok kötelesek hatékony lépéseket tenni annak érdekében, hogy a jogszolgáltatásuk hatáskörébe tartozó valamennyi embert megóvják a valláson vagy meggyőződésen alapuló diszkriminációtól, bármilyen indokkal is merüljön fel az ilyen diszkrimináció. Ebbe beletartozik az is, hogy kötelesek visszavonni a diszkriminatív törvényeket, és kötelesek olyan törvénykezést bevezetni, amely megvédi a vallásszabadságot vagy a meggyőződés szabadságát minden polgári, gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális területen. Az államoknak szakítaniuk kell azokkal a hivatalos irányelvekkel és gyakorlatokkal is, amelyek lehetővé teszik az ilyen diszkriminációt.²⁵

Az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy a vallásszabadsághoz való jog az állam részéről szigorúan betartott semlegességet igényel. Megköveteli, hogy az állam tartózkodjon a részvételtől a vallási vitákban, valamint attól, hogy mások rovására előnyben részesítsen bizonyos vallási vagy világi csoportokat.

Az Emberi Jogi Bíróság emellett megtiltja az államnak, hogy átértelmezze, félreértelmezze, elemezze, felbecsülje vagy kivizsgálja mások vallásos hitét vagy e hitek kifejeződését. A *Bessarábiai Metropolita Egyház és mások kontra Moldova* (2001. december 13.) ügyben az Emberi Jogi Bíróság a következő megállapításra jutott:

Miközben az állam szabályozó erejét gyakorolja ezen a területen és a különféle vallásokkal, felekezetekkel és meggyőzésekkel kapcsolatosan, kötelessége, hogy semleges és pártatlan maradjon. Itt a pluralizmus megőrzése és a demokrácia megfelelő működése forog kockán. Lásd Haszán és Csaus kontra Bulgária, hiv. sz. 30985/96 (2000. október 26. 78. §).

A bíróság továbbá betartatja azt az alapelvet, hogy a vallásszabadsághoz való jog az Egyezmény szándéka szerint kizárja annak lehetőségét, hogy az állam kivizsgálja a vallásos meggyőzések legitimitását vagy azoknak a módoknak a legitimitását, ahogy ezek a meggyőzések kifejezésre jutnak.

Munkáltatók, alkalmazottak és önkéntesek jogai

Az emberi jogi törvény megtiltja az alkalmazott vallásos hitén alapuló diszkriminációt. Ez a diszkrimináció nemcsak a felvételre és az elbocsátásra vonatkozik, hanem az alkalmazás valamennyi feltételére, körülményére és előjogára is.²⁶

A közvetlen diszkriminációba beletartozik a vallás vagy meggyőződés miatti kevésbé kedvező bánásmód. Tényszerű példa erre, amikor egy munkáltató visszautasítja, hogy alkalmazzon egy adott vallással kapcsolatban álló személyeket, vagy minden leendő alkalmazottnak tanúsítania kell, hogy nem tartozik egy bizonyos valláshoz.

Közvetett diszkrimináció következik be, amikor egy látszólag semleges rendelkezés vagy gyakorlat hátrányos helyzetbe hozza egy bizonyos hit követőit, ha csak ez a hátrányos helyzet nem igazolható. Tényszerű példa erre, amikor a férfi munkavállalóktól elvárják, hogy simára legyenek borotváltva, ami diszkrimináció lehet a szikh férfiakkal szemben.

A vallási autonómia teljes tisztelete magában foglalja annak a felismerését, hogy az egyénnek joga van a magánéletében azzal kinyilvánítani a vallását, hogy önkéntesként részt vesz a vallási közösség életében azzal, hogy misszionáriusi tevékenységet folytat, vagy más olyan szolgálatot lát el, amely elősegíti a közösségének vallásos küldetését.²⁷

Jogszerű vallásos entitások kialakítása, regisztrációja vagy elismerése

Az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ), az Emberi Jogok Európai Bírósága és a kapcsolódó regionális szervezetek már régóta felismerték annak a fontosságát, hogy a vallási szervezetek a vallásszabadsághoz vagy meggyőződési szabadsághoz való joguk részeként jogi személyiséggel és entitásstruktúrával rendelkezzenek.

Amikor szóba kerül a vallásszabadság vagy a meggyőződés szabadsága, sokkal valószínűbb, hogy az egyén azon jogára gondolunk, hogy higgyen, és hogy a meggyőződését istentiszteleten, tanításon, szertartásokon és gyakorlatokon keresztül élje meg. De végiggondolva a dolgot, az egyének nem képesek teljes mértékben gyakorolni a vallásszabadságot, hacsak meg nem engedik nekik, hogy jogi létesítményeket hozzanak létre, és működtessék a vallási közösségeiket.

A vallási közösségek létrehozását, működtetését és vallási közösségként való elismerésüket szabályozó törvények jelentik a vallási közösségek éltető elemét. Jogi személy státus nélkül egy vallási közösség még az olyan, legegyszerűbb dolgokat sem hajthatja végre, mint az istentisztelet helyszínéül szolgáló hely birtoklása vagy bérlése, bankszámla fenntartása, munkatársak felvétele, szolgáltatókkal történő szerződéskötés, a vallási szövegek kiadása és terjesztése, valamint oktatási és közösségsegítő jótékonyági szolgáltatások megalapozása.

A jogi személyiséghez jutást szabályozó törvényeket úgy kell felépíteni, hogy támogassák a vallásszabadságot vagy a meggyőződés szabadságát. Az a minimum, hogy a jogi személyiség alapvető jogaihoz minden nehézség nélkül hozzáféréssel kell rendelkezniük.²⁸ Az államoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a jogi személyiségekre vonatkozó és vallási regisztrációs eljárások gyorsak, átláthatóak, tisztességesek és diszkriminációmentesek legyenek, és mindenkire egyaránt vonatkozzanak.²⁹

Az ilyen státus megtagadása súlyos és megengedhetetlen terhet ró a vallásszabadság jogára.³⁰ Egy adott államban a vallásszabadság szintjének felmérésében ezért jelentenek fontos mérföldkövet a vallásos szervezetek megalapításának és regisztrációjának törvényei.

Sok esetben ezeket a törvényeket az állam fegyverként használja a vallásos közösségek korlátozására, ahelyett hogy elősegítené a vallásszabadságot. Az olyan törvények, amelyek kötelezővé teszik a vallási regisztrációt, és büntetőjogi szankciókkal fenyegetik a be nem jegyzett vallási tevékenységet, drákói módszerek, amelyeket az állam az emberi jogok megsértésével a vallásszabadság elnyomására használ.

Az ilyen módszereket egységesen elítélte az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága,³¹ az ENSZ vallásszabadságért felelős referense,³² az EBESZ Vallásszakértői Bizottsága, egyeztetve a Velencei Bizottsággal,³³ az Európai Unió³⁴ és az Emberi Jogok Európai Bírósága.³⁵

Az Emberi Jogok Európai Bírósága úgy döntött, hogy ha egy állam elutasítja a jogi személy státusz megadását egyének egy szövetsége számára, legyen az vallási vagy más csoport, az beavatkozás az egyesülési szabadság jogának gyakorlásába. Amikor egy vallási közösség szerveződéséről van szó, és visszautasítják ennek jogi entitásként való elismerését, akkor ez egyben beavatkozást jelent a vallásszabadság jogába, mind magát a vallási közösséget, mind annak egyéni tagjait illetően.³⁶

Az EBESZ Vallásszakértői Bizottsága és a Velencei Bizottság további problémás területeket azonosított a vallási regisztráció és a jogi személyiség létrehozásának területén, amelyekkel a vallásszabadság vagy meggyőződési szabadság biztosításához foglalkozni kell:

- Az egyéneknek és a csoportoknak meg kell adni a lehetőséget, hogy ha úgy kívánják, regisztráció nélkül gyakorolhassák a vallásukat.
- Nem szabad megengedni, hogy magas minimális taglétszámot követeljenek meg a jogi személyiség megszerzéséhez.
- Nem helyénvaló hosszas jelenlét megkövetelése az állam területén a regisztráció engedélyezése előtt.
- Minden más, a jogi személyiség elnyerését túlzottan megterhelő korlátozást vagy időbeli késleltetést meg kell kérdőjelezni.
- Olyan rendelkezéseket, amelyek túlzott kormányzati jogot adnak az elfogadás elbírálásához, nem szabad megengedni.
- A vallásszabadság korlátozásának hivatali jogkörét, akár homályos rendelkezésekből, akár máshonnan ered, gondosan korlátozni kell.
- Megengedhetetlen a vallás belügyeibe való beavatkozás, ha az egyházi struktúrák lényegi felülvizsgálatával, bürokratikus felülvizsgálatok ráterhelésével vagy a vallási kinevezéseket illető korlátozásokkal és hasonló dolgokkal történik.
- A visszamenőleges hatályú vagy az anyagi érdekeket nem védő rendelkezéseket (például vallásos entitások újraregisztrálásának megkövetelése új feltételek mellett) meg kell kérdőjelezni.
- Új szabályok bevezetése esetén megfelelő átmeneti szabályokat kell biztosítani.
- Az autonómia alapelveivel összhangban, az állam nem dönthet úgy, hogy egy meghatározott vallási csoport alá legyen rendelve egy másik vallási csoportnak, vagy hogy a vallásokat hierarchikus mintát követve kell felépíteni. (Egyetlen regisztrált vallási entitás sem rendelkezhet vétőjoggal bármely más vallási entitás regisztrációjával kapcsolatban.)³⁷

Szigorúan értelmezett korlátozások

A valláshoz vagy meggyőzéshez való feltétlen és abszolút joggal ellentétben a személy vallásának vagy meggyőzésének istentiszteleten, szertartásokon, gyakorlatokon és tanításokon keresztüli kinyilvánítását az állam korlátozhatja, de csak „a törvény által előírt és ahhoz szükséges mértékben, hogy megvédje a közbiztonságot, a rendet, mások egészségét, erkölcsét, illetve alapvető jogait vagy szabadságait”.³⁸ Tilos bármilyen más, például a nemzetbiztonságra hivatkozó korlátozás.

Ezeket a korlátozásokat kérlelhetetlen nemzetközi mérce szerint kell értelmezni. Az államoknak abból a kötelességükből kell kiindulniuk, hogy meg kell védeniük a vallásszabadság garantált jogait, beleértve az egyenlőséghez és diszkriminációmentességhez való jogot is. A bevezetett korlátozásokat törvénynek kell meghatározni, és ezt nem szabad olyan módon alkalmazni, ami aláássa a vallásszabadsághoz való jogot.

Az Emberi Jogi Bizottság és az Emberi Jogok Európai Bírósága arra utasította a tisztviselőket, hogy „maradjanak semlegesek és pártatlanok” a vallásos ügyekben, és vonakodott elfogadni bármilyen, vallással kapcsolatos megkötést, bármilyen vitatott intézkedést „szigorú vizsgálatnak” alávetve.³⁹ A korlátozásokat csak azokra a célokra lehet alkalmazni, amelyekre tervezték őket; közvetlenül kapcsolódniuk kell ahhoz, ami miatt szükség volt rájuk, és csak a szükségesség mértékében szabad alkalmazni őket. A megszorításokat nem szabad diszkriminatív célból kiszabni, illetve nem szabad diszkriminatív módon alkalmazni. Ha az erkölcsök védelmének céljából bármilyen korlátozás történik egy vallás vagy meggyőzés szabad kinyilvánítására vonatkozóan, ennek olyan alapelvekre kell támaszkodnia, amelyek nem egyetlen hagyományból erednek.⁴⁰

Vallásszabadság: Egy alapvető jog

A vallásszabadság vagy a meggyőződés szabadsága minden egyes emberi lény alapvető joga mindenhol. De a vallásszabadság a világban mindenfelé támadás alatt áll, az elmúlt évtizedben súlyos korlátozásokkal sújtották a bolygó mind az öt főbb régiójában.

A vallásszabadsággal szembeni visszaélések széles körben elterjedtek, és világszerte hatással vannak az emberekre. A vallási szervezeteknek és vallási közösségekhez kapcsolódó egyéneknek egyre fokozódó elnyomáson kell felülkerekedniük, amikor kinyilvánítják a meggyőződésüket, vagy nyilvánosan gyakorolják a vallásukat.

A jó szándékú emberek együtt sokat tudnak tenni azért, hogy megfordítsák a vallások elnyomásának egyre erősödő hullámát, és mindenki számára megerősítsék a vallásszabadság egyetemes jogát. Először is, ők képesek megérteni a vallásszabadsághoz való jog természetét, és lépéseket tehetnek ennek a jognak a folyamatos fenyegetése ellen. Másodszor, képesek bevezetni a vallásszabadság itt megfogalmazott alapelveit, azáltal hogy bárki ellen irányuló diszkrimináció nélkül tiszteletben tartják valamennyi hitvallás és meggyőződés jogait. Végül képesek együtt dolgozni bármilyen vallású emberekkel, hogy elősegítsék és megvédjék a vallásszabadságot és a toleranciát mind hazai, mind nemzetközi szinten.

Növekvő társadalmi vallásellenesség a médiában

A Pew Kutatóközpont világméretű tanulmánya a vallások korlátozásának növekvő mértékéről úgy találta, hogy megközelítőleg 5 milliárd ember, a világ népességének 75%-a él olyan országokban, ahol a kormányzat erősen korlátozza a vallásokat, vagy nagyon erős a vallásellenesség a társadalomban, amelynek gyakran a vallási kisebbségek a célpontjai.⁴¹

Nem kérdés, hogy világszerte alapvetően a média – a sajtó minden formája, beleértve a nyomtatott, audiovizuális és elektronikus médiát is – a vallási csoportokra irányuló erőteljes társadalmi ellenségesség fő oka. Világszerte tömérdek olyan eset van, amikor egy ország sajtójában valamilyen vallás a propaganda, elfogultság, sztereotípiák, téves elképzelések, félreértések és gyűlöletkeltés célpontja.

Az a 2005-ös eset, amikor Mohamed prófétát kigúnyoló képregények jelentek meg – és ezt az egész iszlám világban erőszakos reakciók követték –, ráirányította a nemzetközi közösség figyelmét a vallásokkal és meggyőződésekkel kapcsolatos félreértésekre és információhiányra a médián belül. A sajtóban ennek ellenére továbbra is jelen vannak a pletykák és helytelen információk, tovább táplálva a vallási diszkriminációt, és tovább szítva a célba vett vallásokkal szembeni ellenségességet.⁴²

Jelenleg nem léteznek univerzális alapelvek, szabályok vagy standardok ezen a kritikus területen arra vonatkozóan, hogy meddig mehet el a média a vallások vagy meggyőződések kigúnyolásával kapcsolatban. Az ilyen alapelvek és standardok világos megfogalmazása nélkül nincsenek hatékony módszerek annak eldöntésére, hogy az újsághírek megsértik-e az egyetemes emberi jogi standardokat, miközben diszkriminációt idéznek elő, vagy vallásos kötődésük miatt akár erőszak célpontjává tesznek egyéneket.

Elérkezett az idő olyan standardok megfogalmazására, amelyekből összeáll a vallásszabadság joga, hogy e standardok iránymutatóul szolgáljanak a média számára a vallás és meggyőződés területén. Ahhoz, hogy kezdjünk valamit ezzel a nyomasztó szükséggel, a következő rész tartalmaz egy javasolt Újságírói Etikai Chartát a vallás vagy meggyőződés tiszteletben tartásához („Charta”), eszközként a média felvilágosítására a vallásszabadság jogával kapcsolatban, és a vallási tolerancia megfelelő standardjainak lefektetésére a vallási témákról szóló tudósításokhoz.

E Charta készítésénél figyelembe vettek több mint 40 nemzeti újságírói etikai kódexet, több mint 300 hivatásos újságírói kódexet és az EBESZ, az Európa Tanács és az ENSZ e kiadványban is megjelenő standardjait tartalmazó dokumentumokat. A Charta figyelembe veszi a szólásszabadság

és a vallásszabadság legfőbb alapelveit, és megkísérli fenntartani a megfelelő egyensúlyt, amely biztosítja mindkét alapvető szabadságot.

Újságírói Etikai Charta a vallásos hit vagy meggyőződés tiszteletben tartásáról

1. BECSÜLETESÉG ÉS SZÁMONKÉRHETŐSÉG

Az újságírókon számon kérhetők tetteik társadalmi és politikai következményei, és kötelesek fenntartani a legmagasabb etikai és professzionális standardokat.

Az újságíróknak lelkiismeretesen törekedniük kell arra, hogy az igazságról számoljanak be; tartsák tiszteletben az emberek jogát az igazság megismerésére; győződjenek meg róla, hogy minden, általuk terjesztett információ megfelel az igazságnak, és objektív; azonnal és jól láthatóan korrigáljanak minden kézzelfogható tárgybeli pontatlanságot; és tegyék lehetővé a válaszadás jogát, amikor az helyénvaló.

A média⁴³ felelős minden olyan anyagért, amely rajta keresztül kerül kiadásra.

2. A SZÓLÁSSZABADSÁG ÉS AZ ETIKAI SZÁMONKÉRHETŐSÉG

Az emberek információkhoz való joga alapvető jog, és a szabad és demokratikus társadalom alapköve. Tehát a média létfontosságú szerepet játszik a társadalomban, ami komoly felelősségérzetet követel meg a nagyközönség irányában. A szólásszabadság, az információ szabadsága és a sajtószabadság jelenti a demokrácia központi elemét. Egy szabad, független média kritikus az átláthatóság, valamint a nyílt és robusztus demokratikus társadalom biztosításához; tevékenyen részt vesz a hatékony demokratikus rendszerek kifejlesztésében és megerősítésében.

A felelősségteljes média felismeri, hogy az információ szabad áramlása létfontosságú, és tisztában van azzal, hogy milyen hatást gyakorol a közfelfogás formálására. Figyelemre méltó a nagyközönség iránti etikai felelőssége, és hogy mennyire tiszteletben kell tartania és védelmeznie kell az emberi jogokat.

A felelősségteljes média joga és kötelessége bemutatni és kommentálni minden közérdeklődésre számot tartó ügyet, tiszteletben tartva az egyének és intézmények jogait és szabadságjogait. Ez mindenki számára előmozdítja a megértést és a demokratikus folyamatokban való részvételt.

Egy felelősségteljes média a pluralista véleménykülönbségek határain belül szabadon kifejezi a személyes vagy csoportvéleményeket. Elfogadja, hogy a szólásszabadság ki lehet téve megszorításoknak és korlátozásoknak, amikor más alapvető jogokat veszélyeztet. Különleges gondosságot igényel

az is, hogy ne sértsen meg más alapvető emberi jogokat, és számításba vegye az egyének jogát a magánélethez, a tisztelethez és a méltósághoz, miközben elősegíti az információ szabad áramlását.

A felelősségteljes média tiszteletben tartja az uralkodó etikai és erkölcsi standardokat, és elkerüli, hogy kiszolgálja a szenzációhajhászást vagy a profanizálást.

A felelősségteljes média elősegíti az emberek tájékozódáshoz való jogát és szólásszabadsághoz való jogát. Az a célja, hogy elősegítse az információ szabad áramlását és az átláthatóságot, és tartja magát azokhoz az alapelvekhez, amelyek előmozdítják és fenntartják az emberi méltóság és a vallásos hit iránti tiszteletet, ahogy az a vallások rágalmazása ellen hozott ENSZ-határozatban visszatükröződik.

Egy felelősségteljes média békére, demokráciára, társadalmi haladásra és az emberi jogok tiszteletben tartására törekszik. Elismeri, tiszteletben tartja és megvédi a vélemények sokféleségét. Szembehelyezkedik a diszkriminációval, bármin is alapuljon.

A felelősségteljes média komoly erőfeszítéseket tesz arra, hogy csökkentse a tudatlanságot, elősegítse a nagyobb megértést, enyhítse a népek közötti kulturális és vallási érzéketlenséget, és lehetővé tegye az országok közötti párbeszédet.

A felelősségteljes média gondoskodik róla, hogy a képek bemutatása és terjesztése ugyanolyan követelményeknek feleljen meg, és ugyanúgy a legmagasabb etikai standardokat kövesse, mint az írásos vagy szóbeli megnyilvánulások.

3. A VALLÁSI DISZKRIMINÁCIÓ ÉS AZ ETIKAI SZÁMONKÉRHETŐSÉG

A felelősségteljes média az alapvető jogokat védelmező felügyelő szervezetként működik. Így aztán nem segíti elő és nem szítja fel a nemzetiségi hovatartozáson, valláson, kulturális hagyományokon vagy hasonló dolgokon alapuló diszkriminációt. Felismeri és tiszteletben tartja a sokszínűséget és a kisebbségek jogait.

A felelősségteljes média elkerüli a vallásos hitre vagy a spirituális értékekre tett diszkriminatív vagy rágalmazó utalásokat.

A felelősségteljes média nem utal vallásokra vagy vallási intézményekre előítéletes, elfogult vagy pejoratív összefüggésben; amikor a vallásos utalások lényegesek a beszámoló tárgyát illetően, vagy elősegítik a megértést, akkor ezeknek pontosnak, pártatlannak, részrehajlás nélkülinek és tisztelettudónak kell lenniük.

A felelősségteljes média tartózkodik attól, hogy átértelmezze, félreértelmezze, elemezze, felbecsülje vagy kivizsgálja mások vallásos hitét vagy e hitek megnyilvánulásait. Ehelyett szigorú semlegességet és tárgyilagosságot tart fenn – elfogadja, amit a vallás igaz meggyőződéseiként bemutat, anélkül hogy helytelenítené, megvetné, leereszkedéssel, illetve elfogultsággal kezelné, vagy nevetségessé tenné.

A felelősségteljes média nem ártja bele magát a hitvallással, vallási rítusokkal és vallási intézményekkel kapcsolatos megszentelt ügyekbe. Tartózkodik attól, hogy bátorítsa vagy kiváltsa a valláson vagy meggyőződésen alapuló diszkriminációt, gúnyolódást, megvetést vagy gyűlöletet.

A felelősségteljes média tisztességes és azonnali válaszadási lehetőséget nyújt pontatlanságok és sztereotípiák esetén a vallási szervezetek vagy érintett tagjaik számára, amikor ezt ésszerűen meg lehet tenni.

A felelősségteljes média elkerüli a vallási sztereotípiákat, és egyetlen vallást vagy meggyőződést sem társít az emberi jogok megsértésével vagy a terrorizmussal.

A felelősségteljes média egyensúlyt tart fenn az alapvető emberi jogok (például a valláson vagy meggyőződésen alapuló diszkriminációtól való mentesség), illetve a szólásszabadság joga és az emberek tájékozódáshoz való joga között. Különleges érzékenységet mutat, amikor vallásos témákkal foglalkozik, hogy elkerülje a valláson vagy meggyőződésen alapuló bármilyen olyan megkülönböztetést, kizárást, korlátozást vagy előnyben részesítést, amelynek célja az emberi jogok semmissé tétele vagy csorbítása.

4. A BUJTOGATÁS ÉS AZ ETIKAI SZÁMONKÉRHETŐSÉG

A felelősségteljes média soha nem hirdet vallásos gyűlöletet. Nagyon gondosan elkerüli, hogy ellenségességet szítson a vallások és tagjaik iránt, mert az valószínűleg azonnali erőszakhoz vagy az emberi jogoktól való módszeres megfosztáshoz fog vezetni.

A felelősségteljes média tartózkodik attól, hogy agressziót, gyűlöletet, diszkriminációt provokáljon, vagy az erőszak bármely formáját vallásos hitük vagy kapcsolataik miatt egyének és szervezetek ellen irányítsa. Éberrel figyel az azzal együtt járó súlyos veszélyre, ha eltúrik vagy bátorítják a valláson alapuló erőszakot, diszkriminációt, gyűlöletet és intoleranciát.

A felelősségteljes média tartózkodik attól, hogy előre látható erőszakra bujtogasson, felszítsa a gyűlöletet, megbélyegezzon vallásokat és követőiket, és valláson vagy meggyőződésen alapuló egyenlőtlenséget gerjesszen. Kimondottan elkerüli, hogy vallási meggyőződéseket sértsen meg, és hozzájáruljon a vallások közötti különbségek miatti konfliktusokhoz a vallások és híveik között.

SZÓJEGYZÉK

VALLÁSSZABADSÁGGAL FOGLALKOZÓ EMBERI JOGI TESTÜLETEK, CIKKEK ÉS DOKUMENTUMOK

EMBERI JOGOK EGYETEMES NYILATKOZATA

Az Emberi jogok egyetemes nyilatkozata mérföldkő jelentőségű az emberi jogok történetében. A világ minden tájának országaiból érkezett képviselői által megfogalmazott Egyetemes Nyilatkozatot nyilvánosan az Egyesült Nemzetek Közgyűlése jelentette be Párizsban 1948. december 10-én (Közgyűlési Határozat 217 A (III)).⁴⁴

18. CIKK, EGYETEMES NYILATKOZAT

Az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatának 18. cikke kimondja:

Minden személynek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához, ez a jog magában foglalja a vallás és a meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy a meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind nyilvánosság előtt, mind a magánéletben oktatás, gyakorlás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.

POLGÁRI ÉS POLITIKAI JOGOK NEMZETKÖZI EGYEZSÉGOKMÁNYA (ICCPR)

Az ICCPR olyan többoldalú egyezmény, amelyet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 1966. december 16-án fogadott el, és 1976. március 23-án lépett hatályba. Az ICCPR felszólítja az államokat arra, hogy védjék meg az egyének politikai és polgári jogait, beleértve a jogot a vallásszabadsághoz, a szólásszabadsághoz és a gyülekezési szabadsághoz. 2013-ra 167 ország kötelezte el magát az ICCPR fenntartására.⁴⁵

18. CIKK, ICCPR

Az ICCPR 18. cikke kijelenti:

1. Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy meggyőződés szabad megválasztását vagy elfogadását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy meggyőződését vallásos cselekmények és szertartások végzése útján akár

SZÓJEGYZÉK

- egyéniileg, akár másokkal együttesen nyilvánosan vagy magánkörben kinyilváníthatja, gyakorolhatja és taníthatja.
2. Senkit sem lehet olyan kényszernek alávetni, amely csorbítaná azt a szabadságát, hogy saját vallása vagy meggyőződése legyen, vagy hogy ilyent elfogadjon.
 3. A vallás vagy meggyőződés kinyilvánításának szabadságát csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek a közbiztonság, a rend, a közegészség, az erkölcs, vagy mások alapvető jogai és szabadságai védelmének érdekében szükségesek.
 4. Az Egyezségokmány részes államai kötelezik magukat a szülők és adott esetben a törvényes gyámok ama szabadságának tiszteletben tartására, hogy - gyermekeik vallásos és erkölcsi nevelését saját meggyőződésüknek megfelelően biztosítsák.

GAZDASÁGI, SZOCIÁLIS ÉS KULTURÁLIS JOGOK NEMZETKÖZI EGYEZSÉGOKMÁNYA (ICESCR)

Az ICESCR egy többoldalú egyezmény, amelyet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 1966. december 16-án fogadott el, és 1976. január 3-án lépett hatályba. Az ICESCR arra kötelezi az államokat, hogy védjék meg az egyének gazdasági, szociális és kulturális jogait, köztük a munkához való jogot, az egészséghez való jogot, a jogot az oktatáshoz, és a jogot a megfelelő életszínvonalhoz. 2013-ra 160 ország kötelezte el magát az ICESCR fenntartására.⁴⁶

EMBERI JOGOK NEMZETKÖZI TÖRVÉNYE

Az Emberi jogok nemzetközi törvényét az Emberi jogok egyetemes nyilatkozata, a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya és a Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya alkotja. Az Emberi jogok nemzetközi törvénye az emberi jogok átfogó védelmét tartalmazza mindenki számára. Úgy méltatták, hogy ez „egy valóságos Magna Charta, amely az emberiség elérézését jelzi egy életbevágóan fontos fázisba: az emberi méltóság és érték tudatos elfogadásához”.⁴⁷

NYILATKOZAT A VALLÁSOS HITEN VAGY MEGGYŐZŐDÉSEN ALAPULÓ INTOLERANCIA ÉS DISZKRIMINÁCIÓ MINDEN FORMÁJÁNAK KIKÜSZÖBÖLÉSÉRŐL

A Nyilatkozatot az ENSZ Közgyűlése 1981. november 25-én fogadta el. A Nyilatkozat a vallásszabadságot védő legfontosabb nemzetközi dokumentumok egyike. A Nyilatkozat az ENSZ vallási diszkrimináció és vallási intolerancia elleni erőteljes álláspontját fogalmazza meg. Emellett részletezi a vallásszabadság hatálya alá tartozó számtalan jogot arra, hogy az illető kinyilváníthatja vallásos hitét.

Az 1981-es Nyilatkozat 2. és 3. cikke újra megerősíti az ICCPR diszkriminációellenes normáit. A 2. cikk 1. bekezdése kimondja: „Egyetlen egyént vagy csoportot sem tehet ki diszkriminációnak semmilyen állam, intézmény, embercsoport vagy személy a vallása vagy más meggyőződése alapján.”

Az 1. és 6. cikk egy átfogó listát biztosít a gondolat szabadságával, a lelkiismereti szabadsággal és a vallásszabadsággal kapcsolatos jogokról. E jogok közé tartoznak a következők: (1) „egy vallással vagy vallási meggyőződéssel kapcsolatos istentiszteletet tartani vagy e célra összegyűlni, valamint e célra intézményeket létrehozni és fenntartani”, (2) „a megfelelő jótékonyági vagy humanitárius intézményeket létrehozni és fenntartani”, (3) „a vallás rítusainak vagy a meggyőződés szokásainak megfelelő mértékben létrehozni, beszerezni és használni a szükséges cikkeket és anyagokat”, (4) „megírni, kiadni és terjeszteni a vonatkozó kiadványokat ezeken a területeken”, (5) „olyan helyeken tanítani egy vallást vagy meggyőződést, amelyek ezekre a célokra alkalmasak”, (6) „egyénektől és intézményektől begyűjteni és önkéntes anyagi, illetve egyéb hozzájárulást kapni”, (7) „a vallás vagy meggyőződés szabályaival összhangban megtartani a pihenőnapokat és megtartani az ünnepeket és a szertartásokat”, és (8) „egyénnel és közösségekkel országos és nemzetközi szinten a vallásra és a meggyőződésre vonatkozóan kommunikációt létrehozni és fenntartani”.⁴⁸

ENSZ EGYZMÉNY A GYERMEK JOGAI RÓL (CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD – CRC).

A CRC egy olyan egyezmény, amelyet az ENSZ Közgyűlése 1989. november 20-án fogadott el, és 1990. szeptember 2-án lépett hatályba. A CRC lefekteti a gyerekek vallási, civil, politikai, gazdasági, szociális, egészségügyi és kulturális jogait. A CRC úgy definiálja a *gyereket*, mint bármely tizennyolc éves kor alatti emberi lényt, hacsak nem érte el korábban a nagykorúságot az adott ország saját jogszabályai szerint.⁴⁹

CRC, 14. CIKK

Az Egyezmény a gyermek jogairól 14. cikke kijelenti:

1. Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják a gyermek jogát a gondolat-, a lelkiismeret- és a vallásszabadságra.
2. Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják a szülőknek vagy, adott esetben, a gyermek törvényes képviselőinek azt a jogát és kötelességét, hogy a gyermeket e jogának gyakorlásában képességei fejlettségének megfelelően irányítsák.
3. A vallás vagy meggyőződés kinyilvánításának szabadságát csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek a közbiztonság, a közrend, a közegészségügy, a közérkölcös, vagy mások alapvető jogai és szabadságai védelmének érdekében szükségesek.⁵⁰

AZ ENSZ EMBERI JOGI BIZOTTSÁGA

Az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága („Emberi Jogi Bizottság”) egy 18 független szakértőből álló testület, akik azzal vannak megbízva, hogy kísérik figyelemmel az államoknál a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányának betartását, beleértve az ICCPR 18. cikke által védett, vallásszabadsághoz fűződő jogokat. A részes államoktól megkövetelik, hogy rendszeresen készítsenek

SZÓJEGYZÉK

beszámolókat az Emberi Jogi Bizottságnak arról, hogy védelmezik az ICCPR-ben megfogalmazott jogokat.

Feladatainak részeként az Emberi Jogi Bizottság meghatározó értelmezéseket ad ki az ICCPR-ben megfogalmazott jogokhoz, így adva iránymutatást az államoknak az e jogok védelmezésére vonatkozó kötelezettségük betartásához. Ezek a meghatározó értelmezések *általános megjegyzések* néven ismertek. A vallásszabadsággal foglalkozó, 1993-ban kiadott általános megjegyzésre úgy hivatkozunk, hogy 22. *általános megjegyzés*. A 22. általános megjegyzés tizenegy átfogó bekezdésből áll, amelyek megfogalmazzák a vallásszabadsághoz való jog átfogó és mélyreható jelentését. A 22. általános megjegyzés 2. bekezdése kijelenti:

A 18. cikk védi az istenhívő, nem istenhívő és ateista meggyőződéseket, valamint a jogot arra, hogy a személy ne valljon meg semmilyen vallást vagy meggyőződést. A „meggyőződés” és a „vallás” széles körben értelmezhető. A 18. cikk alkalmazása nem korlátozódik a hagyományos vallásokra vagy az olyan vallásokra és meggyőződésekre, amelyeknek az intézményes jellege vagy vallásgyakorlata analóg a tradicionális vallásokéval. A Bizottság ezért aggodalommal tekint bármilyen vallással vagy meggyőződéssel szembeni, bármilyen indokú, bármilyen diszkriminációs hajlamra, beleértve azt a tényt is, hogy ezek újonnan alakultak, vagy vallási kisebbségeket képviselnek, amelyekkel szemben a domináns vallási közösség ellenségesen viselkedhet.⁵¹

ENSZ EMBERI JOGI TANÁCS

Az ENSZ Emberi Jogi Tanács egy kormányközi szervezet az ENSZ-en belül, amelynek feladata az emberi jogok előmozdítása és védelme világszerte. Ez a szervezet foglalkozik az emberi jogok, többek között a vallásszabadság megsértésével bizonyos államokban, és ajánlásokat, illetve határozatokat fogalmaz meg az emberi jogok védelmében. A genfi ENSZ-központban ülésezik. A Tanács az ENSZ negyvenhét tagállamából áll, amelyeket az ENSZ Közgyűlése választ meg.

AZ ENSZ VALLÁSSZABADSÁGÉRT ÉS MEGGYŐZŐDÉSI SZABADSÁGÉRT FELELŐS KÜLÖNLEGES REFERENSE

A vallásszabadságért és meggyőződési szabadságért felelős különleges referens független szakértő, akit az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa nevez ki, hogy azonosítsa a létező és felmerülő akadályokat, amelyek meggátolják a vallásszabadság vagy meggyőződési szabadság élvezetét, és ajánlásokat fogalmaz meg azzal kapcsolatban, hogy hogyan lehet felülkerekedni ezeken az akadályokon.

A referens éves jelentést ad ki a vallásszabadságról, és jelentéseket ad ki azokról az országokról, ahová a referens hivatalosan is ellátogatott. Az E/CN.4/2005/61 jelentés értelmében a különleges referens azért látogat az országokba, hogy mélyebb megértést szerezzen meghatározott összefüggésekről és gyakorlatokról, és hogy építő visszajelzést nyújtson az adott országnak, és jelentést készít a Tanácsnak vagy a Közgyűlésnek.⁵²

EMBERI JOGOK EURÓPAI EGYEZMÉNYE (EJEE)

Az EJEE egy nemzetközi egyezmény, amelyet negyvenhét állam írt alá az Európa Tanácsban, hogy megvédjék az emberi jogokat és az alapvető szabadságjogokat Európában, beleértve a vallásszabadsághoz való jogot is, amelyet a 9. cikk véd, és a vallási diszkriminációtól való mentességhez való jogot, amelyet a 14. cikk véd. Az egyezményt 1950-ben fogalmazták meg, és 1953. szeptember 3-án lépett hatályba. Az egyezmény alapította meg az Emberi Jogok Európai Bíróságát.

9. CIKK, EJEE

Az EJEE 9. cikke, amely tartalmazza az egyezmény kulcsfontosságú intézkedéseit a vallásszabadsággal vagy meggyőződési szabadsággal kapcsolatban, nyelvezetében szoros párhuzamot mutat az Egyetemes Nyilatkozat vallásszabadsággal foglalkozó bekezdésével, és nem sokkal az Egyetemes Nyilatkozat után fogalmazták meg. Emellett szoros párhuzamot mutat azzal, ahogy az ICCPR 18. cikke a vallásszabadságot megfogalmazza:

1. Minden személynek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához, ez a jog magában foglalja a vallás és a meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy a meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind nyilvánosság előtt, mind a magánéletben oktatás, gyakorlás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.
2. Valaki vallásának vagy meggyőződésének kinyilvánítási szabadságát csak annyira szabad korlátozni, amennyire a törvény előírja, és amennyire egy demokratikus társadalomban szükséges a közbiztonság, az egészség vagy erkölcsök védelmére vagy mások jogainak és szabadságainak védelmezésére.⁵³

14. CIKK, EJEE

Az EJEE 14. cikke kijelenti:

Mindenki – bármely megkülönböztetésre, nevezetesen fajra, színre, nemre, nyelvre, vallásra, politikai vagy bármely más véleményre, nemzeti vagy társadalmi eredetre, vagyonra, születésre vagy bármely más körülményre való tekintet nélkül – jogosult a jelen Egyezményben kinyilvánított összes jogokra és szabadságokra.⁵⁴

1. JEGYZŐKÖNYV, 2. CIKK, EJEE

Az EJEE 1. jegyzőkönyv 2. cikke kijelenti:

A tanuláshoz való jog

Egyetlen személytől sem szabad megtagadni a tanuláshoz való jogot. Az oktatáshoz és tanításhoz kapcsolódó bármilyen funkció ellátása során az államnak tiszteletben kell tartania a szülők

jogát annak biztosítására, hogy ez az oktatás és tanítás összhangban legyen a saját vallásukkal és filozófiai meggyőződésükkel.

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

Az Emberi Jogok Európai Bíróságát 1959-ben alapították nemzetközi bíróságként. Hatásköre az Európa Tanácsot jelenleg alkotó negyvenhét országból felvetett ügyekre terjed ki. Egyének vagy államok által benyújtott olyan folyamodványokról hoz döntést, amelyek az Emberi jogok európai egyezményében lefektetett polgári és politikai jogok megsértése miatt tesznek panaszt, beleértve a vallásszabadsághoz való jogot, amelyet a 9. cikk védelmez, és a vallási diszkriminációtól való mentességhez való jogot, amelyet a 14. cikk védelmez. 1998 óta teljes idejű bíróságként ülésezik, és az egyének közvetlenül is hozzájuk fordulhatnak, miután kimerítették a lehetőségeiket a saját államukban. A Bíróság központja Strasbourgban (Franciaország) van, ahol felügyeli az emberi jogok tiszteletben tartását több mint 800 millió európai számára.⁵⁵

Az Emberi Jogok Európai Bírósága egyre növekvő számú olyan ügygel foglalkozik, amely a vallásszabadsággal kapcsolatos, és az Európai egyezmény 9. és 14. cikke védelmezi, és a kormányokat szigorú semlegességre utasítja. Ezeknél az ügyeknél azt is megtiltják, hogy az állam újraértelmezze, félreértelmezze, felmérje vagy kivizsgálja mások vallásos hitét vagy az ilyen hitek kifejeződését.⁵⁶

AZ EURÓPAI UNIÓ IRÁNYMUTATÁSAI A VALLÁS VAGY MEGGYŐZŐDÉS SZABADSÁGÁNAK ELŐMOZDÍTÁSÁRÓL ÉS VÉDELMEÉRŐL

2013. június 24-én az Európai Unió Minisztertanácsa új iránymutatásokat fogadott el a vallás vagy meggyőződés szabadságának előmozdításáról és védelméről az EU külső akcióival és emberi jogi irányelveivel kapcsolatban. Az iránymutatások a vallásszabadság, egyenlőség, diszkriminációmentesség és univerzalitás alapelveire támaszkodnak. Az iránymutatások megerősítik, hogy mindegyik államnak gondoskodnia kell arról, hogy jogrendszere biztosítsa a vallásszabadságot, és hogy létezzenek „hatékony intézkedések”, amelyek akadályozzák vagy büntetik ezek bármilyen megsértését. Az iránymutatások kijelentik, hogy az EU-nak és tagállamainak a következő intézkedésekre kell összpontosítaniuk:

- Harc a valláson vagy meggyőződésen alapuló erőszakos tettek ellen;
- Az önkifejezés szabadságának elősegítése;
- A sokszínűség és tolerancia tiszteletben tartásának elősegítése;
- Harc a közvetlen vagy közvetett diszkrimináció ellen, nevezetesen diszkriminációellenes törvények bevezetésével;
- Annak támogatása, hogy valaki szabadon választhassa meg vagy hagyhassa el a vallását vagy meggyőződését;
- Annak támogatása, hogy az emberek szabadon kinyilvánítsák a vallásukat vagy meggyőződésüket;

- Az emberi jogok védelmezőinek támogatása és védelmezése, beleértve az egyedi ügyekben nyújtott támogatást; és
- Polgári társaságok támogatása és a velük való együttműködés, beleértve a vallási szervezeteket, világi és filozófiai szervezeteket.

EURÓPAI BIZTONSÁGI ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZERVEZET (EBESZ)

Az EBESZ kormányközi testület, amely Európa, Ázsia és Észak-Amerika ötvenhét államából áll. Az EBESZ a világ legnagyobb regionális biztonsági szervezete. Számtalan kérdéssel foglalkozik, beleértve a vallásszabadságot és az emberi jogokat.

Számos EBESZ emberi jogi állásfoglalás védelmezi és előmozdítja a vallásszabadságot, ahogy a helsinki záróokmány VII. alapelvében szerepel:

VII. Az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása, beleértve a gondolat, a lelkiismeret, a vallás és meggyőződés szabadságát. A részt vevő Államok tiszteletben tartják az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat, beleértve a gondolat, a lelkiismeret, a vallás és meggyőződés szabadságát, amely mindenkit megillet, fajra, nemre, nyelvre és vallásra való tekintet nélkül.

Elősegítik és ösztönzik az állampolgári, a politikai, gazdasági, szociális, kulturális és egyéb jogok és szabadságok hatékony gyakorlását, amelyek mindegyike az emberi személyiség méltóságából fakad, és lényeges annak szabad és teljes fejlődése számára.

Ennek keretében a részt vevő Államok elismerik és tiszteletben tartják az egyén szabadságát arra, hogy egyedül vagy másokkal közösen, saját lelkiismeretének parancsával összhangban kövesse és gyakorolja vallását vagy hitét.

Ezt az alapvető állásfoglalást ismételtén újra megerősítették. Az 1983-as madridi találkozóval kezdve a részt vevő államok jelezték, hogy „kedvezően fogják elbírálni az államuk alkotmányos keretein belül vallásukat gyakorló vagy vallásuk gyakorlására készen álló, hívekkel rendelkező vallási közösségek arra irányuló kérelmeit, hogy megkapják az adott országban a vallási felekezetek, intézmények és szervezetek számára biztosított státust”.⁵⁷ Ezt a megfogalmazást a bécsi záróokmány (1989) tovább erősítette, jelezve, hogy a részt vevő államok nemcsak „kedvezően fogják elbírálni” a kérelmeket, hanem „ha az államuk alkotmányos keretein belül vallásukat gyakorló vagy vallásuk gyakorlására készen álló, hívekkel rendelkező vallási közösségek kérik, akkor *meg is adják nekik* az adott országban a számukra biztosított státus elismerését”.⁵⁸

DEMOKRATIKUS INTÉZMÉNYEK ÉS EMBERI JOGOK IRODÁJA (ODIHR)

Az ODIHR az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) emberi jogi intézménye. Az ODIHR a vallásszabadság területén működve arra koncentrál, hogy segítse a részt vevő államokat és vallási közösségeket a vallásszabadsághoz való jog védelmezésében és elősegítésében.

Az ODIHR egyben a vallási alapon kialakuló intolerancia és diszkrimináció megakadályozásával és kezelésével is foglalkozik. Az ODIHR munkáját egy tizenkét tagú tanácsadó testület támogatja, akik a vallásszabadság és meggyőződési szabadság szakértői. Ez a tanácsadó testület rámutat az aggodalomra okot adó vallásszabadsággal kapcsolatos esetekre, és javaslatokat tesz, amelyek a részt vevő államokat ajánlásokkal segítik abban, hogy megfeleljenek az EBESZ vallásszabadsággal kapcsolatos állásfoglalásainak. A Tanácsadó Testület felülvizsgálja a vallási ügyekben javasolt törvényeket, amikor az EBESZ-államok erre felszólítják, hogy a törvényhozás megfeleljen az emberi jogi standardoknak.

A Tanácsadó Testület kiadta az Útmutatások a vallásokat vagy meggyőződéseket illető törvényhozás felülvizsgálatához című dokumentumot („Útmutatások”). Ezeket az Útmutatásokat azért készítették el, hogy a vallásszabadság standardjainak részletezésével segítsék a bizottságot az államok vallási törvényeinek felülvizsgálatában, és iránymutatásokat biztosítsanak az államoknak, amikor ilyen törvényeket fogalmazznak meg. Az Útmutatásokat 2004. júliusi éves ülésén örömmel fogadta az EBESZ Parlamenti Közgyűlése. A Tanácsadó Testület az egész EBESZ-régióból érkezett szakértőkből áll.

HIVATKOZÁSOK

1. *Az út a boldogsághoz, 18. szabály* – L. Ron Hubbard, 1981. Lásd <http://www.thewaytohappiness.org/thewaytohappiness/precepts/respect-the-religious-beliefs-of-others.html>.
2. *A Szcientológus kódex, 12. pont.*
3. Emberi jogok egyetemes nyilatkozata, 18. cikk; Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya, 18. cikk; az Európai Unió iránymutatásai a vallás vagy meggyőződés szabadságának előmozdításáról és védelméről, 16. §.
4. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 22. általános megjegyzése, 1. §.
5. „Egyre növekszik a vallási korlátozások száma”, 2012. szeptember, Pew Kutatóközpont.
6. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 22. általános megjegyzése, 1. §.
7. Ugyanott, 2. §.
8. Útmutatások a törvényhozás felülvizsgálatára a vallással vagy meggyőződéssel kapcsolatban, amelyet az EBESZ/ODIHR szakértői bizottsága állított össze, a Velencei Bizottsággal egyeztetve.
9. Az Európai Unió iránymutatásai a vallás vagy meggyőződés szabadságának előmozdításáról és védelméről, 12. §.
10. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 22. általános megjegyzése, 3. §.
11. Emberi jogok egyetemes nyilatkozata, 18. cikk; Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya, 18. cikk; Emberi jogok európai egyezménye, 9. cikk.
12. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 22. általános megjegyzése, 4. §; az Európai Unió iránymutatásai a vallás vagy meggyőződés szabadságának előmozdításáról és védelméről, 13. §.
13. Az ENSZ 1981-es nyilatkozata a vallásos hiten vagy meggyőződésen alapuló intolerancia és diszkrimináció minden formájának kiküszöböléséről, 6. cikk
14. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 22. általános megjegyzése, 4. §.
15. Az Európai Unió iránymutatásai a vallás vagy meggyőződés szabadságának előmozdításáról és védelméről, 40. §.
16. Lásd pl. Wisconsin kontra Yoder, 406 USA 205, 1972.
17. 18. cikk (4), Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya; 13. cikk (3), Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya, az Emberi jogok nemzetközi törvényéből.
18. Az ENSZ 1981-es nyilatkozata a vallásos hiten vagy meggyőződésen alapuló intolerancia és diszkrimináció minden formájának kiküszöböléséről, 5. cikk; Egyezmény a gyermek jogairól, 14. cikk (2); Útmutatások a vallásokat vagy meggyőződéseket illető törvényhozás

- felülvizsgálatához, előkészítette az EBESZ/ODIHR szakértői bizottsága, egyeztetve a Velencei Bizottsággal, 13.
19. Emberi jogok európai egyezménye, 1. jegyzőkönyv, 2. cikk; *Kézikönyv az európai diszkriminációellenes törvényekről*, Alapvető Jogok Európai Unió Hivatala, összefogva az Emberi Jogok Európai Bíróságával.
 20. Az ENSZ vallásszabadságért és meggyőződési szabadságért felelős különleges referensének jelentése, 27–29. §, HRC 16/53, 2010. december 15.
 21. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 22. általános megjegyzése, 5. §.
 22. Nyilatkozat a vallásszabadságról, *Dignitatis humanae*, öszentsége VI. Pál pápa által kihirdetve 1965. december 7-én.
 23. Az ENSZ 1981-es nyilatkozata a vallásos hiten vagy meggyőződésen alapuló intolerancia és diszkrimináció minden formájának kiküszöböléséről, 2. cikk; az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 22. általános megjegyzése, 2. §.
 24. Az ENSZ 1981-es nyilatkozata a vallásos hiten vagy meggyőződésen alapuló intolerancia és diszkrimináció minden formájának kiküszöböléséről, 3. cikk.
 25. Ugyanott, 4. cikk; az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 22. általános megjegyzése, 2. §.
 26. Emberi jogok egyetemes nyilatkozata, 18. cikk; Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezménye, 18. cikk; Emberi jogok európai egyezménye, 9. cikk; az EU foglalkoztatásban alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló irányelve; Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 111. sz. konferenciája.
 27. *Moszkvai Jehova Tanúi kontra Oroszország*, 101–102. § (App. 302/02), 2010. június 10.
 28. Útmutatások a vallásokat vagy meggyőződéseket illető törvényhozás felülvizsgálatához, készítette az EBESZ/ODIHR vallásszabadsági szakértői bizottsága, konzultálva a Velencei Bizottság ülésével, 16.
 29. Az ENSZ vallásszabadságért és meggyőződési szabadságért felelős különleges referensének jelentése, 25. §, HRC 19/60, 2011. december 22.
 30. A vallásszabadság vagy a meggyőződés szabadsága: A törvények hatása a vallási közösségek strukturálódására, EBESZ Felülvizsgálati Konferencia, 1999. szeptember.
 31. Emberi Jogi Bizottság kiadványlistája, Kazahsztán, CCPR/C/Kaz/Q/1, 2010. szeptember 2.
 32. Az ENSZ vallásszabadságért és meggyőződési szabadságért felelős különleges referensének jelentése, 25. §, HRC 19/60, 2011. december 22.
 33. Lásd pl. az EBESZ és a Velencei Bizottság útmutatásai, 16.
 34. EU-iránymutatások, 40–41. §.
 35. Lásd pl. *Bessarabiai Metropólita Egyház és mások kontra Moldova* (App. 45701/99), 2001; *Moszkvai Szciantológia Egyház kontra Oroszország* (App. 18147/02), 2007.
 36. *Moszkvai Jehova Tanúi kontra Oroszország*, 101–102. § (App. 302/02), 2010. június 10.
 37. Lásd az EBESZ és a Velencei Bizottság útmutatásai, 16–17.

38. Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya, 18. cikk (3); Emberi jogok európai egyezménye, 9. cikk (2).
39. *Manoussakis és mások kontra Görögország*, (59/1995/565/651), 1996. szeptember 26, 44. §; az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 22. általános megjegyzése, 8. §.
40. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 22. általános megjegyzése, 8. §; *Besszarábiai Metropolita Egyház és mások kontra Moldova* (App. 45701), 2001.
41. „Egyre növekszik a vallási korlátozások száma”, 2012. szeptember, Pew Kutatóközpont.
42. Lásd pl. Koppenhágai Dán Nemzetközi Tanulmányok Intézete, Rytkonen, Helle, „Meghúzni a vonalat: vitatott karikatúrák Dániában és az USA-ban”, 2007; *Islamic Monthly*, „Amerika legutóbbi kívülállója: a vallási kisebbségek a történelemben”, 2013. március 13; Bahá'í Világszintű Sajtóügynökség: „Esettanulmány a vallási gyűlöletről”, 2013. december 7.; *Megjegyzés: „A Guardian jóváhagy egy bizonyos mértékű antiszemitizmust”*, 2011. november 10.
43. A *média* itt a sajtó valamennyi formáját jelenti, legyen az nyomtatott, audiovizuális vagy elektronikus média, illetve bármilyen más mód, továbbá valamennyi újságíró, aki a sajtón keresztül információkat oszt meg.
44. Lásd pl. <http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Introduction.aspx>.
45. Lásd pl. <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>.
46. Lásd pl. <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>.
47. Lásd pl. <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet2Rev.1en.pdf>.
48. Lásd pl. <http://www.un.org/documents/ga/res/36/a36r055.htm>.
49. Lásd pl. <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>.
50. Lásd pl. <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>.
51. Lásd pl. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CCPR/Pages/CCPRIntro.aspx>.
52. Lásd pl. <http://www.ohchr.org/en/issues/freedomreligion/pages/freedomreligionindex.aspx>.
53. Lásd pl. http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf.
54. Lásd pl. http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf.
55. Lásd pl. http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=court&c=#n1354801701084_pointer.
56. *Besszarábiai Metropolita Egyház és mások kontra Moldova*, 2001. december 13.
57. Madridi gyűlés záróokmánya, 14. bekezdés, Európa biztonságával kapcsolatban felmerülő kérdések.
58. Bécsi záróokmány, 1989, Európa biztonságával kapcsolatban felmerülő kérdések: Alapelvek, 16.3. alapelv.

CHURCH OF SCIENTOLOGY INTERNATIONAL
6331 HOLLYWOOD BLVD,
LOS ANGELES, CA 90028

INFO@SCIENTOLOGYRELIGION.ORG

WWW.SCIENTOLOGYRELIGION.ORG

